

GORENJEJC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petil-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znatno popust. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Avstrija in Rusija.

Nasprotje med Avstrijo in Rusijo se je vsled balkanske vojske zelo poostrilo. Ti dve državi sta si že od nekdanj navzkriž radi Balkana. Vsaka je tam iskala svoje interese. Rusija se je kot slovanska država pri tem naslanjala na Srbe in Bolga. Avstrija pa je hočeš nočeš morala iskati pri Turkih tisto zaslombo, ki si je pri jugoslovanskih balkanskih državah ni mogla ali ni znala pridobiti. Madžarom in Nemcem v Avstriji je taka turkofilna politika naše države bila zelo po godu. Turčija je kakor mōra ležala nad Srbijo in Črno goro, tako da se ti dve državi nista mogli geniti. S tem je bila moč Jugoslovanov zelo oslajljena. A Nemci in Madžari se nikogar tako ne boje kot močnega Jugoslovanstva.

Ta Turčiji prijazna politika pa je bila vseč še nekomu drugemu, namreč Nemčiji, ki je tudi hotela vedno biti v prijaznih razmerah s Carigradom. Od tega je imela nemška država posebno velike gospodarske koristi, ne glede na politični vpliv, ki ga je tako umela Nemčija vzdržavati v Mali Aziji. Tako sta, Avstrija in Nemčija, obe bili zadovoljni z dosedanjim položajem na Balkanu.

Ko je prišla balkanska vojska, je Avstrija stavila vse svoje karte na Turčijo. Turčija je bila pobita in Avstrija je izgubila igro. S tem pa se je nasprotje med Avstrijo in Rusijo zelo povečalo. Rusija je videla, kako je njen vpliv na Balkanu hipoma zrastel. Čim močnejše so slovanske države, tem boljše je za Rusijo, kajti kakor je sedaj položaj v Evropi, se že danes lahko reče, da bodo za dogleden čas Srbija, Bolgarija in Črna gora ostale zveste zaveznice Rusije. Zato vidimo sledeče: Rusija z vso silo dela na to, da postaneta Srbija in Črna gora kolikor mogoče veliki in da se ustvarijo na Bal-

kanu take razmere, da bosta tidve državi močni in nezavisni na vse strani. Avstrija pa zasleduje ravno nasprotno politiko. Naši diplomati se trudijo, da bi Srbijo in Črno goro, kolikor se le da, prikrajšali, in iščejo, na kak način bi se dalo to doseči. To se pravi v jeziku naših diplomatov: „briniti avstro-ogrške koristi“.

Načrt Avstrije v tej diplomatični borbi je sledeči: Avstrija ne dovoli, da bi balkanske slovanske države razdelile med seboj Turčiji odvzeto ozemlje tako, kot je njim prav. Avstrija ne dovoli, da bi se Srbija razširila do morja, ne dovoli, da bi Črnogorci dobili Skader, ki ga oblegajo že mesece in mesece in ki jih je stal že na tisoče mož. Avstrija ne dovoli, da bi kos stare Turčije, ležeč ob adrijskem morju od Črne gore do Valone, pripadel balkanskim državam, ampak zahteva, da se na tem ozemlju ustanovi nova država, takozvana Albanija. Ta država bi bila kakor klin zabita med tri slovanske balkanske države in bi jim branila pot do morja. Njeno roparsko prebivalstvo — Albanci so po večini divji narod — bi delalo vedne neprilike, zdaj Srbiji, zdaj Črni gori, zdaj zopet Grkom ali Bolgarom, in miru bi na Balkanu ne moglo biti. Tega pa Rusija ne mara in se nahaja v tem v soglasju z balkanskimi državami. Rusija se ne boji, da bi balkanske države postale premočne. Ona more od njih pričakovati samo povečanje svoje lastne moči. Zato je načrt ruskih diplomatov v preteklem nasprotju z zahtevami Avstro-Ogrske.

Rusija dela na to, da balkanske države čim več pridobe in se oproste vsega, kar bi moglo ovirati v bodočnosti njih razvoj. Rusija je proti temu, da se ustanovi velika Albanija, ki bi odrezala Srbijo od morja. Če se že Albanija ustanovi, pravi Rusija, se morajo njene meje potegniti

tako, da ostanejo Albaniji samo tisti kraji, kjer prebivajo samo Albanci. Mesta Skader, Ipek, Prizren, Djakovo pa ji nikakor ne smejo pripadati in morajo postati Skader črnogorski, ostala tri mesta pa srbska. Avstrija pa se vsemu temu protivi in nasprotje med našo državo in Rusijo je raditega tako veliko, da bo treba velike potrpežljivosti in prijenljivosti z obeh strani, če se naj doseže sporazum mirnim potom.

Cesarjevo pismo na ruskega carja ni imelo zaželjenega uspeha in spet imajo nalogo diplomat, da rešijo to zavozlano stvar.

Žal, diplomati veljajo dostikrat za bolj spretne kot pa so. Dela na londonski konferenci poslanikov kar ne gredo naprej in bati se je popolnega fujaska.

Neki ruski list je pred kratkim priobčil značilno karikaturu. Trije diplomati, visoki in sloki, v črnem fraku in z veliko belo plešo na glavi, se trudijo, da bi razvozlati voz. Vozel ni nič zamotan in na prvi pogled je vidno, da bi ga lahko razvezal vsak količkaj spreten človek. Diplomati pa ugibajo in ugibajo, kako bi to reč naredili. Zdj vzame voz ta v roke, potem zopet drugi in — kmalu je voz tako zamotan in zavozlan, da ga nihče več ne more razvezati in treba bo najbrž noža, da gresta konca narazen.

Razmere pri okrajni bolniški blagajni v Kranju.

Prva dolžnost vsake bolniške blagajne je, da daje svojim zavarovancem v slučaju potrebe brez ugovora vso podporo, ki jim gre po pravih.

Pri okrajni bolniški blagajni ima vsak zavarovanec pravico do bolniške podpore

PODLISTEK.

Gašper Urnik.

Iz stare kronike priobčuje V. Hybášek. — Konec.

Sčasoma je bila šola v Rebri razširjena v dvorazrednico in vodji šole je bil na pomoč poslan mlad učitelj. Na željo nadzornika je moral Urnik „mlademu“ prepustiti višji razred in sam učiti to „drobnarijo“, s katero šole ni imel nobene potrpežljivosti. Urnik je dobro čutil namen nadzornika in je začel svojega mladega tovariša sovražiti. Ker pa mu ni mogel sploh ničesar očitati in tudi med vaščani ni imel zadostne opore, da bi bil mogel okrajnemu šolskemu svetu nagajati, zato si je olajševal srce doma in je tu nad svojo ženo izlival vso svojo „pravično“ jezo.

„Povej ti meni, ali je ta učitelj za na kmete? To je norec! Pozimi okna odpira, zrači, toploto ven pušča, češ da je slab zrak v razredu. Dekleta nosijo zdaj spletene lase, kakor vojaki v starih časih. In vsak dan se morajo česati in zopet česati. Tudi zobe si morajo drgniti s krtačo. Oh, ti moj Bog! In fante pošilja za vrata, ako se izpozabijo. Haha! In uči jih tudi fiziko, stara, slišiš? Te pastirje uči fi-zi-ko! Ha-ha-ha!“

Če je že poprej Urnik malo delal, se je sedaj v šoli trudil samo le toliko, da „obrt popolnoma ne stoji“.

„Naj le „ta mladi“ dela, ko si toliko upa!“ je škodoželjno pravil in je sam skrbno varoval svoja pljuča. V drugem oddelku je imel nekaj učencev, ki so že precej dobro brali. Ti so z znanim enoličnim glasom brali zgodbe sv. pisma od božjega jutra do opoldan.

„In A-bra-ham mu je dal i-me I-zak.“

Po dolgem času, ko je bil učenec že truden, je Urnik zagodrnjal: „Dalje“ in brati je začel drugi revček.

Večina otrok, zazibana po dolgočasnem branju, je dremala, nekateri so pa spali kakor o polnoči.

Kadar je bil Urnik posebno dobre volje, je z otroki računal na prste. Trije povzdignjeni prsti leve roke in pet na desni je pomenilo pri seštevanja 3 + 5, pri množenju 3 × 5. Čez deset pa z otroki ni računal, ker bi mu bilo prstov zmanjkalo in bi si bil gotovo štel v greh, ko bi mlademu „furijantu“ v drugem razredu tako olajšal delo.

„Naj le sam dela naprej, če ima čas za fiziko! Ko sem bil sam tukaj, delal sem ko črna živina. Učili smo se celo o Kolumbusu kakor na kakim gimnaziji in vse to je bilo v očeh nadzornika nič. Naj torej ta mladi dela čudeže; bomo že videli, kam bo prišel!“

Njegova žena je vsakdanje pridige užaljenega moža potrpežljivo poslušala in si ni upala niti ust odpreti. Dobro je vedela, da bi njen mož kljuboval, ako bi kaj rekla, in začel razgrajati. Kar je pa učiteljevo gospo strašno žalostilo, to je bilo neizmerno Urnikovo pijančevanje. Pijačo je imel Urnik sicer že od nekdanj rad, še iz onih časov, ko je igral po gostilnah pri plesu, ali pa ko je z baronom cele noči sedel pri kartah, toda sedaj, na stara leta, si je je še bolj privoščil.

Celo v šolo je nosil steklenico z vinom ali kakim likerjem in, kadar je le mogel, je pil. Da bi pa odvrnil od sebe otroško radovednost, je vsaki trenotek „telovadil“.

Z vojaškim glasom je poveljeval: „Nieder“. To je pomenilo, da so vsi otroci v trenutku morali izginiti pod klopmi. Tačas je pa Urnik pošteno potegnil iz steklenice. „Auf!“ In glave otrok so se zopet pojavile nad klopmi. Toda Vodnikov Janez je vendar enkrat „pogruntal“ vzrok tako pogoste telovadbe in je skrivaj pogledal izpod klopi, kaj dela učitelj. In, kar je videl, je takoj povedal vsem v razredu. „Učitelj pije tudi med poukom,“ razneslo se je takoj po vasi. Nazadnje je tudi gospodarje v Rebri minila vsa potrpežljivost; vsakdo se je le nad Urnikom pritoževal, starši zato, ker se otroci v šoli nič niso naučili, ampak še bolj neumni postajali, kapelan zato, ker ni mogel iz otrok spraviti nobenega odgovora, če jim je zastavil še tako lahka vprašanja, pa tudi nadzornik je razburjen govoril županu o žalostnem stanu razreda. Mlajši učitelj se je pa pritoževal, da mora vleči za dva . . .

Pri tem se je pa Urnik lepo redil, oči so se mu svetile kakor mladeniču, v gostilni je pri kartah sedel pozno v noč in, če je govoril, je njegov glas naravnost gmel.

V takih razmerah se je nekega dne odpravila posebna deputacija v mesto h glavarju s prošnjo, naj bi jih že enkrat rešil teh križev in jim poslal novega nadučitelja. Sklicevali so se na velike žrtve, ki so jih imeli za šolo, pa tudi na žalostni vspeh vzgoje, ko Urnik še celo v šoli pije.

Glavar je imel kmete iz Rebri „v želodcu“ še iz časa zadnjih volitev

„Vi torej hočete novega nadučitelja!“ je nagovoril odposlanstvo.

20 tednov. Če je v bolnišnici, potem prejme skozi štiri tedne bolnišnica polovico podpore, drugo polovico dobi delavec na roko, oziroma njegova družina. Po preteku teh štirih tednov pa prevzame vse stroške za bolnišnico deželna in delavcu se mora izplačati popolna podpora.

Zgodil se je pa te dni uprav kričeč slučaj, ki drastično osvetljuje razmere, ki vladajo pri kranjski okrajni bolniški blagajni.

Pri tem zavodu je zavarovan delavec M. T., uslužben v tovarni gospoda Pollaka. Radi boleznimi je moral delo opustiti in se je šel zdraviti v Ljubljano v deželno bolnišnico. Doma ima ženo in dve hčerki, ki morajo seveda skrbeti same, kako se bodo preživile. Oče jim ne more nič pomagati.

Ker je M. T. bolan, ima pravico zahtevati popolno podporo v taki meri, kakor smo zgoraj povedali, da je določeno po pravilih. M. T. leži v bolnišnici v Ljubljani. Zato je pisal svoji ženi domov, naj se oglasi v soboto pri okrajni bolniški blagajni v Kranju in naj dvigne podporo, do katere ima on pravico, pa je sam dvigniti ne more. Pismu je priložil uradno potrdilo deželne bolnišnice, da se res v tem zavodu zdravi.

Da bo bralcem stvar popolnoma jasna, pričujemo pismo, ki ga je M. T. pisal ženi dobesedno:

Predraga žena!

Kakor sem zvedel v pisarni deželne bolnišnice, imam pravico do bolnišnice, in sicer od 18. novembra do 15. decembra 1912 po 60 h = K 16:80 in od 16. decembra 1912 do 15. februarja 1913 = 62 dni po 1 K 20 h = K 74:40 + prejšnjih K 16:80 = K 91:20. Od tega se odšteje že prejetih 39 K 60 h, to je tisti denar, ki sem ga sam potegnil takrat, ko sem bil nekaj časa doma. Pojdi torej v soboto, 15. februarja, v bolniško blagajno in ta ti mora plačati K 91:20 — 39:60, to je 51 K 60 h. Toliko imaš dobiti. Znaprej pa pojdi vsako soboto v bolniško blagajno po bolnišnico, katera znaša na teden 8 K 40 h. S tem ti bo malo pomagano.

Tebe in hčerki pozdravljam

Tvoj

M. T.

P. S. Pisanje in potrdilo od deželne bolnišnice vzemi s seboj, ko pojdeš v bolniško blagajno.

Ker mora najprej zdravnik podati izpričevalo, da je delavec res bolan in prej bolniška blagajna podpore ne izplača, se poda žena z uradnim potrdilom deželne bolnišnice k dr. Šavniku in ga prosi, naj napravi, kar je treba, da se more

„Nu, zakaj pa ne!“ In kakor da bi jih ne bil razumel, je premetaval nekaj časa razne uradne akte po mizi, potem pa naglo rekel: „Pa, ljudje božji, saj vi že imate nadučitelja, pri vas je vendar Gašper Urnik. In sedaj hočete še enega?“

„Prosimo...“ jecjali so kmetje presenečeni.

„No, če pa prosite, bomo vam pa še enega dali, zakaj pa ne? Samo to vam takoj danes povem, da ga bode plačevali sami.“

„Mi prosimo...“

„Je že prav; ni treba nič več prositi! Saj zastopim; v enem mesecu dobite še enega. Z Bogom!“

V občini je bila prava revolucija, ko se je deputacija vrnila od glavarja in povedala, kako je opravila. Kaj? Še drugega učitelja naj bi plačevali iz občinskega denarja? Torej zopet doklade?!

Čez en teden je bila poslana na glavarstvo druga deputacija, v kateri so bili bolj pogumni sosedje in kajzarji. Glavar je bil takrat slučajno boljše volje.

„Samo to mi, možje, povejte, zakaj kar naenkrat tega človeka tako preganjate! Deputacija za deputacijo prihaja, kakor da bi mi ne imeli drugega opravka, kot skrbeti za Sinjo Reber.“ Tako je govoril glavar možem, ki so stali pri vratih s pobešenimi glavami.

„Slavno glavarstvo,“ oglasil se je oča Kosmač z razburjenim glasom, hujše pač ne more biti nikjer, kakor je pri nas.“

„Saj nič ne uči, samo Bogu čas krađe,“ pristavil je Hribar.

„In take počne, da se ga kar vse boji. Spravi se na vsakega: župana, župnika in nadzornika.

podpora bolnemu M. T. izplačati. Dr. Šavnik pogleda ženo in ji po kratkem molku v ostrem tonu odvrne: „Če mož leži v bolnišnici, ne more dobiti nobene podpore. Le pojdite!“ To pravi pa ji obrne hrbet. Ko je žena hotela nekaj ugovarjati, je gospoda popadla jeza. Zamahnil je z roko, da je bolniški list odletel daleč po tleh, in se hudo raztogotil. Ženi se je milo storilo nad tako brezobzirnostjo. Zjokala se je in odšla v pisarno okrajne bolniške blagajne, da poižve tam, kaj ji je napraviti, da dobi denar, ki je njenega moža, do katerega ima pravico in s katerim bi si lahko v sili precej pomagala. A tu dobi zopet odgovor: „Za čas, dokler je mož v bolnišnici, ne damo nobene podpore.“

Kakor smo zgoraj rekli, ima M. T. pravico do podpore, ki jo zahteva v svojem pismu. Mi ne moremo najti besedi, da bi primerno ožigosali postopanje okrajne bolniške blagajne v tem slučaju. Dvoje je mogoče: Ali gospodje, niti zdravnik, niti uslužbenci, pri tem zavodu ne poznajo pravil, ali pa vedoma zavarovancem kratijo dolžno podporo, češ, saj ne bodo vedeli, da se jim godi krivica. Tega zadnjega seveda ne maramo trditi; prvo se nam zdi bolj verjetno. Vprašamo pa, kake razmere morajo vladati v zavodu, pri katerem glavni funkcionarji ne poznajo pravil?

M. T. je član Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ta se je že zavzela za stvar in se vloži v tej zadevi pritožba na pristojno mesto.

Vsiljuje pa se nam pri tem še drugo vprašanje: To, kar se je zgodilo M. T., se je morebiti že mnogim drugim zavarovancem pri tej blagajni tudi zgodilo. Saj slučajni, da kdo zbolí in se mora zdraviti v bolnišnici, niso redki. Zato zahtevamo, da okrajna bolniška blagajna javno pojasni, če je samo v slučaju M. T. ali pa sploh vselej tako postopala.

Iz rdečega tabora.

Socialno-demokratskega poslanca Schumeierja je delavec Kunschak na Dunaju usmrtil. Vsi listi so brez izjeme obsojali ta grozni umor, ki ga je izvršil Kunschak, katerega so tako silno preganjali rdečkarji, da ni mogel najti v nobeni tovarni dela. Ker mu je pošel ves denar, ki si ga je bil prihranil, hotel se je maščevati nad svojimi preganjalci in je izbral za svojo žrtev glavnega voditelja socialistov, framasona Schumeierja. — Socialnodemokratski listi so grdo izrabljali ta žalostni slučaj in umor podtikali krščansko-socialni stranki. — Toda še isti dan, ko so pokopali Schumeierja, se je priklatil na Dunaj iz Monakovega strasten socialni demokrat Franc Freiburger z namenom, da umori brata morilčevega, krščan-

Pravi, da naj ga vsi, — — no, kar grdo je za povedat' . . .“

„In vino pije kar med šolo,“ pristavil je še čevljar Bukovnik.

„Ponižno prosimo, slavno glavarstvo, mi smo bili ž njim že dovolj kaznovani,“ nadaljeval je pogumno Kosmač. „Naj poizkusi še druga občina.“

„Pojdite, pojdite!“ tolažil jih je glavar zibaje se na sto!u. „Saj ste se že tako lepo drug drugega privadili! Kje pa bomo za vašega Urnika dobili takoj mesto? K večjemu na luni! Saj bo šel tako kmalu v penzijo. Potrpite torej nekaj časa in bo dobro za vas in za njega.“

Pri teh besedah je padel vsem težak kamen s srca; ne bo jim torej treba plačevati še enega nadučitelja in obenem imajo upanje, da se bodo Urnika kmalu iznebili. Bodo torej radi še nekaj časa potrpeti.

Veseli so se vračali možje iz mesta domov.

Na pritisk glavarja je slednjič odšel po petindvajsetletnem in (kakor je sam pri slovesu rekel) „blagodarnem“ delovanju na šoli v Sinji Rebrici Gašpar Urnik v zasluženi pokoj.

V Rebrici ni za njim nihče pretakal solz. Samo srenjski pastir, ki mu je vsa ta leta delal močne šibe, je obžaloval, da je izgubil dobrega naročnika.

Potem je prišel nov nadučitelj, ki je pa bil že iz „nove šole“. Ta si je v kratkem času pridobil ugled in ljubezen v vasi in okolici in je priljubljen gotovo še danes, če še živi.

Ko se je priselil v Sinjo Reber, zapisal je na kratko v šolski kroniki: Gašper Urnik, rodom iz Dolge Vasi, je deloval na tukajšnji šoli 25 let. Kako, to je usmiljeno zamolčal. Samo v ustnem izročilu živijo še spomini na zadnjega učitelja iz stare šole.

sko-socialnega poslanca in voditelja delavstva Leopolda Kunschaka. Dunajska policija je bila o pravem času obveščena o tej satanski nameri in je v ponedeljek zjutraj ob šestih prijela Freiburgerja v socialističnem delavskem domu. Našla je pri preiskavi pri njem nabasan revolver in dobro nabrušeno pilo, s katero je hotel lopov usmrtiti poslanca Kunschaka, ako bi se ne bil izprožil revolver. Freiburger ne taji in pravi, da je framason in radikalen socialista, ki je prišel z namenom, da umori Kunschaka. Tudi razni drugi krščansko-socialci so dobili od rdečkarjev grozilna pisma. Radovedni smo, kako bodo rdečkarški časopisi opravičevali to početje in te grožnje svojih sodrugov. Saj je znano, da je ni stranke, ki bi bolj ščitila surovosti, terorizem in zločine, nego je socialnodemokratska. Kdor ne trobi v njen rog, gorje mu! Ravnokar zopet poročajo časopisi, kako so rdečkarji preganjali 65 letnega delavca Franca Müllerja na Dunaju, ki je 32 let neprenehoma delal pri tvrdki Gregenu. Dasi se jim je slednjič udal in stopil v njihovo organizacijo radi ljubega miru, mu tudi še sedaj niso dali pokoja, temveč ga iz tovarne pregnali. 32 let je delal in pustil vso svojo moč v tovarni, slednjič pa bil vržen na cesto vsled zahteve rdečkarjev. Taki so ti osrečevalci delavstva! Ubogi delavec, ki jim gre na lim!

Gospodarski del.

Nekaj števil.

V neznosnih časih živimo. Slabe letine, draginja, denarne krize, polomi na vseh straneh. Sedaj pa še vojska tam na jugu, ki meče zlasti k nam v Avstrijo vso težo svojih posledic. — Na Dunaju si v parlamentu belijo glave razni finančniki, kako bi davkoplačevalce še kje pritiskali, da bi mogli dobiti novih dohodkov v pokritje velikanskih stroškov za uradništvo in vojaštvo.

V teh težkih časih so pa začele razne velike avstrijske in ogrske banke objavljati svoje račune za preteklo leto. Ogromne prometne številke, velikanski milijonski dobički in dividende dajo človeku misliti. Poglejmo si samo nekatere te račune:

Splošna depozitna banka izkazuje čistega dobička	K 4,497.369
Nižjeavstrijska eskomptna družba izkazuje čistega dobička	9,047.298
Splošna prometna banka izkazuje čistega dobička	4,937.876
Ogrska kreditna banka izkazuje čistega dobička	12,003.216
Ogrska komercialna banka izkazuje čistega dobička	14,648.842
Pet bank skupaj izkazuje čistega dobička	K 45,134.601

t. j. petinštirideset milijonov! Kam se bode ta denar razdelil? Med bogate akcionarje, ki bodo dobili najmanj 6 do 17 odstotkov dividende. To se pravi da se njihov denar obrestuje po 17 od sto. Sedaj pa se spomnimo, kako so zavicilili bogataši po celi Avstriji, ko se je reklo, da naj se osebna dohodnina poviša pri onih, ki imajo več kot 10.000 kron dohodkov na leto. Vpili so, kot da bi jih hotela država oropati, in vendar so tukaj ravno najlepši viri za nove dohodke državi.

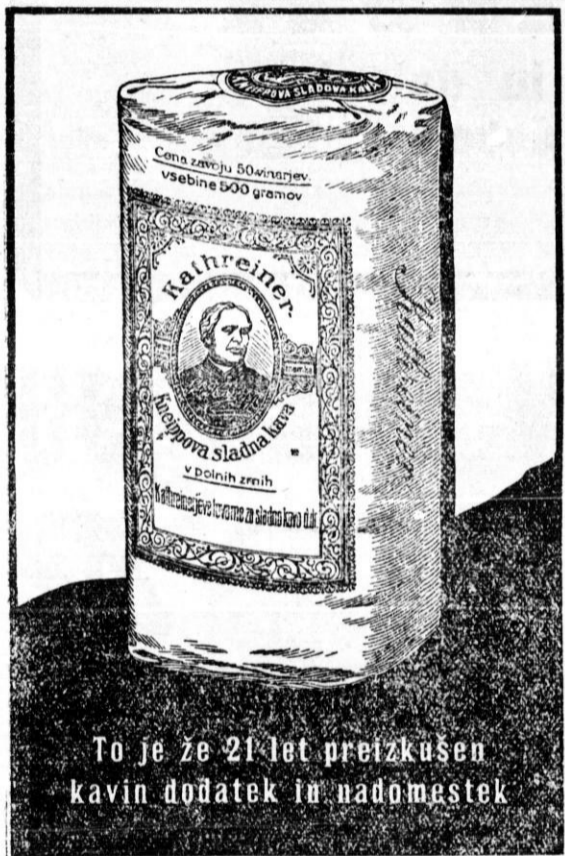
Akcijske banke so tiste moči pri nas in tudi drugod, ki obvladujejo vse, denarni trg, politiko, časopisje, industrijo in trgovino. Na denarnem trgu skrbje za visoke obresti; v politiki, da se jim ne nalože visoki davki; v židovskem časopisju pišejo tako, kot njim prija; industrija je odvisna od njih, ali na ta način, da ji posojujejo denar, ali pa da so banke same udeležene pri velikih industrijskih podjetjih. Stara reč pa je, da drag denar, drago blago, pa naj si bo industrijsko ali trgovsko. Vsled tega moramo tudi vse tako drago plačevati. Železo, petrolej, premog, špecerijo, manufakturno blago i. dr.

Ako gledamo to vse pred seboj, vidimo, da se ne da drugače uspešno nastopiti proti tej premoči kapitalizma, nego z močno organizacijo delavskih in kmetijskih moči. V parlamentu in deloma tudi v deželnih zastopih se bijejo boji med kapitalizmom in tlačnimi sloji. Zato neumno tisto ljudstvo, ki voli v te zastope ljudi, ki niso izmed ljudstva. Liberalci in ne socialni demokrat nista še nikdar uspešno nastopila proti brezsrčnemu kapitalizmu.

SLOVSTVO.

Katoliški verouk za realko, učiteljske in dekliški licej. Prva knjiga: Verske resnice. (Dogmatika.) Po I. in II. gimnazijski veroučni knjigi priredil dr. Ivan Svetina. V Ljubljani 1913. V založbi „Katoliške Bukvarne“. Cena vezani knjigi 2 K 80 vin. To je naslov najnovejši šolski knjigi, ki je prišla izpod marljivega peresa častnega kanonika dr. Ivana Svetine. Po vsebini ni povsem nova, temveč je sestavljena za namen, označen v naslovu, po dveh učnih knjigah za gimnazije. Dokaj obsežna tvarina je nad polovico skrajšana in znatno olajšana, posebno pri tistih oddelkih, ki so za umevanje bolj težavni, n. pr. dokazi za bivanje božje in za neumrjčnost duše. Delo se je pisatelju posrečilo. Kot učna knjiga bo gotovo izborno ustrezala svojemu namenu. Pa tudi izven šole ji želimo mnogo prijateljev in kupcev. Zlasti iz vrst našega razumništva naj bi jo nabavili vsi tisti, ki jim še gorko bije srce za vzvišene vzore svete vere. Na prijeten in ne pretežek način si bodo obnovili, razširili in utrdili svoje versko znanje in prepričanje. Kdor bi hotel tajiti, da je dandanes to živa potreba, naj samo nekoliko pogleda v naše časnikarstvo in novejšo slovastvo: skrit in že tudi očiten boj zoper božjo ustanovo, ki ji pravimo Cerkev, se otvarja po naši lepi domovini. Prijatelj, ki ljubiš resnico, pa nimaš dovolj časa za prebiranje učenih strokovnih spisov verskega značaja, zaupno si omisli dr. Svetinov „Katoliški verouk“. Ako se pa hočeš še bolj uglobiti v velevažno tvarino, se ti ni treba zatekati k tujcem, lahko si pomagaš na našem domačem književnem trgu: naše lepe in temeljito sestavljene štiri učne knjige za višjo gimnazijo imam v mislih. Dr. Svetinova apologetika, dr. Pečjakova dogmatika in moralika ter dr. Medvedova cerkvena zgodovina obsegajo nepričakovano bogat vir verskega pouka in bodrila. Samo zajemati je treba! Kdor to stori, bo hitro spoznal in čutil na sebi blagodejne in osrečujoče nasledke.

Dr. Fr. Pernö.

To je že 21 let preizkušen kavin dodatek in nadomestek

Učenca

za dimnikarsko obrt išče pod zelo ugodnimi pogoji

Alozij Kariž

dimnikarski mojster Sežana.

Sprejme se samostojen delavec cementnih izdelkov ki mora biti izvežban v izdelovanju stopnic, cementnih cevi in grobnih okvirjev.

Istotam se sprejmeta

dva učenca

za kamnoseško obrt.

Zglasiti se je pri **R. Jegliču, kamnoseku v Kranju.**

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

18 52-8

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v

4 1/2

odstot. pupilarno varnih zastavnih listih in komunalnih zadolžnicah **Kranjske deželne banke v Ljubljani**

340 12

za katere jamči Kranjska dežela. — Komadi po K 100, 200, 1000, 2000 in 10.000.

Moja stara izkušnja me učil in drži, da tudi za nego kože, ni boljšega mila kakor je svetovno znano **Steckenpferd lilijino mlečno milo** Bergmanna in dr., Tešin ob Labi. — Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah, parfimerijah i. t. d. — Ravnotako je brez primere Bergmannova lilijina krema „Manera“ za nego nežnih, belih damskih rok; v škatljah po 70 vin. se dobi povsod. 147 50-43

Več kotlov

vsake vrste se poceni dobi pri **Jožetu Pegamu v Škofji Loki.**

Odda se v najem lokal

ki je pripraven za **špecerijsko trgovino ali kako drugo obrt. Nahaja se na dobro lidočem kraju. Odda se takoj.**

Ponudbe na upravnishstvo „Gorenjca“. 30 3-3

Zvonolivarna

Max Samassa v Ljubljani

20 52-8

se priporoča za vli-vanje zvonov za zvonike z ubranim ter milodonečim glasom.

Do konca leta 1911 je razposlala 6887 komadov zvonov za zvonike v skupni teži od 2,674.508 kg.

Cerkveni svečniki in viseče svetilke (lustre), kanonske table v odgovarjajoči izdelavi od težko lite medu in zelo trpežne snovi.

Proračuni in ilustrirani ceniki na zahtevanje brezplačno in poštine prosto.

R. WOLF Magdeburg - Buckau.

Podružnica na Dunaju

Dunaj, III., Am Heumarkt šte. 21.

Brüssel, Buenos-Aires, R. ubaix, Turin, Dresden 1911.

8 Grand Prix.

Patentno

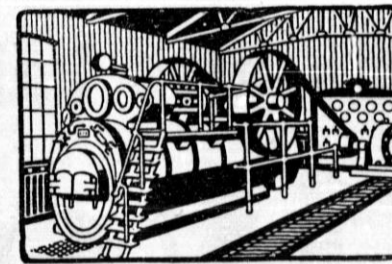
298 24-12

vročeparne lokomobile.

Originalno strojedelstvo Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 900.000 k. s.

Ceniki na zahtevanje zastonj!

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 154 52-44

iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svoje najbolj priznane

šivalne stroje, kolesa in stroje za pletenje (Strickmaschinen).

Cenike se pošlje na zahtevanje zastonj!

Denarni promet do 31. XII. 1911 nad 10 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje hranilnih vlog nad 1,300.000 kron.

Hranilnica in posojilnica v Kranju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne ter jih obrestuje po

4 1/2% štiriinpol odstotka.

12 8

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Sprejema vloge na tekoči račun. Posojila na vknjižbo po 5 1/2% na osebni kredit po 5 1/2%.

Hranilnica ima prostore v „Ljudskem domu“ poleg župne cerkve v Kranju. Uradnje od 9. do 12. ure dopoldne.

Krasna birmanska darila!
IVAN LEVIČNIK urar in trgovec v Kranju
 priporoča svojo
veliko zalogo ur, zlatnine in srebrnine

5 52-8

Najnižje cene brez konkurence.

Solidna postrežba.

Tiskarno
Knjigoveznico

priporoča
TISKOVNO DRUŠTVO, KRANJ.

Vse se izdeluje prav fino in poceni.

13 8

Priporočča

se Vam v nakup raznega blaga za ženske in moške
 obleke po zelo nizkih cenah in najnovejše vrste tvrdka

6 52-8

IVAN SAVNIK

KRANJ

trgovina manufakture in galanterije
 na drobno in debelo.

Pivovarna Jul. Staré v Mengšuu

priporočča

svoje priljubljeno pivo kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko vležano v
 sodčkih in steklenicah pričakujoč
 obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.